

Program

wychowawczo-profilaktyczny

Zespołu Szkół Elektrycznych

im. prof. Janusza Groszkowskiego

w Białymstoku

„Wychowywać to nie znaczy kształcić tylko rozum, lecz kształtować harmonijnie całego człowieka, a więc także jego serce i charakter. Wychowywać, to znaczy również - z pokolenia na pokolenie przekazywać wartości, które nadają życiu sens i wypełniają je treścią. Przekazuje się je nie tylko słowami, lecz przede wszystkim przykładem własnego życia. Wychowanie jest wspólnym zadaniem rodziców, szkoły, uniwersytetów, prasy, radia, telewizji i opinii publicznej. Wychowywanie jest bardzo odpowiedzialnym zadaniem.”

Phil Bosmans

„Abyście umieli zdać sprawę z nadziei, która jest w was. Podstawą tej nadziei jest w pierwszym rzędzie sama młodość, która będąc kluczowym etapem życia, jest szczególnym bogactwem, dobrem samego człowieczeństwa. To czas szczególnej odpowiedzialności i nadziei, kształtowania osobowości, precyzowania ideałów i projektów życiowych, okres poszukiwania prawdy, a także dążenia do prawdziwego szczęścia”.

Jan Paweł II

Sierpień 2018

Spis treści

1. Podstawa prawna	3
2. Wstęp	3
3. Założenia ogólne programu	4
4. Priorytety wychowawczo-profilaktyczne	4
5. Zamierzone efekty realizacji Programu wychowawczo–profilaktycznego ZSE w Białymstoku	5
6. Cele główne Programu wychowawczo–profilaktycznego ZSE w Białymstoku	5
6.1. Wychowanie patriotyczne i obywatelskie	5
6.2. Wychowanie do życia w rodzinie i społeczeństwie	5
6.3. Edukacja regionalna	5
6.4. Promowanie zdrowego stylu życia	6
6.5. Przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom	6
6.6. Przeciwdziałanie agresji	6
6.7. Orientacja zawodowa i planowanie kariery	6
6.8. Kształtowanie określonych kompetencji psychospołecznych	6
6.9. Zapobieganie wagarom i niepowodzeniom szkolnym	6
6.10. Wskazywanie pozytywnych wzorców zachowań	6
7. Realizatorzy działań wychowawczo-profilaktycznych	7
7.1. Dyrektor ZSE	7
7.2. Nauczyciele ZSE	7
7.3. Wychowawcy klas	7
7.4. Pedagog szkolny	8
7.5. Rodzice uczniów ZSE	8
8. Plan działań realizowanych w ramach Programu wychowawczo-profilaktycznego w Zespole Szkół Elektrycznych im. prof. Janusza Groszkowskiego w Białymstoku w ujęciu tabelarycznym	9
9. Czynniki chroniące oraz czynniki ryzyka	16
10. Diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka	17
11. Postanowienia końcowe	17

Ileokroć w niniejszym dokumencie jest mowa o **Programie** należy przez to rozumieć **Program wychowawczo-profilaktyczny Zespołu Szkół Elektrycznych im. prof. Janusza Groszkowskiego w Białymstoku**.

1. Podstawa prawna:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.
- Konwencja o Prawach Dziecka.
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000 i 1290 ze zm.).
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku rozdz. I art. 4 ust. 1 (Dz. U. z 2017 r. poz. 882 ze zm.).
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1466 ze zm.).
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487, z 2017 r. poz. 2245 i 2439 oraz z 2018 r. poz. 310 i 650 ze zm.).
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 783 ze zm.).
- Rozporządzenie MEN z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. poz. 1249 oraz z 2018 r. poz. 214 z późn. zm.).
- Regulaminy szkolne.
- Konwencja o Prawach Dziecka.
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
- Karta Nauczyciela.
- Statut Zespołu Szkół Elektrycznych im. prof. Janusza Groszkowskiego w Białymstoku.

2. Wstęp.

Szkoła jako instytucja, wraz z jej uwarunkowaniami i sposobem organizacji procesu dydaktycznego ma olbrzymi wpływ na kształtowanie osobowości i postaw młodych ludzi. Umożliwia uczniom zmienianie się w zaplanowanym przez nauczycieli i wychowawców kierunku. Często determinuje zmianę sposobu postrzegania świata, kształtowania i wyrażania uczuć, poglądów i przekonań. W tej sztucznie powstałej, przypadkowej grupie osób zawiązują się przyjaźnie, powstają związki, klarują się hierarchie wpływów, pozycji i ról społecznych. Ustalanie struktur klasowych wiąże się niejednokrotnie z powstawaniem konfliktów rozwiązywanych w różny sposób, najczęściej bez przemocy. Niekiedy jednak, mimo podejmowanych działań, dochodzi wśród uczniów do zachowań agresywnych i podejmowania przez nich działań ryzykownych. Napięcia i konflikty w klasie szkolnej są zjawiskiem naturalnym. Jednak nie są odosobnione również przypadki, gdy ze względu na specyficzną w tej szkole przewagę uczniów płci męskiej, rodzą się poważne konflikty, które pociągają za sobą reakcje agresywne. Ponadto młodzież w wieku szkolnym ma tendencję do podejmowania różnego typu zachowań ryzykownych. Niniejszy Program obejmuje zespół działań wychowawczych, profilaktycznych i interwencyjnych, mających na celu kształtowanie pożądanych postaw i niedopuszczenie do rozwoju między innymi takich zjawisk jak: uzależnienia od nikotyny, alkoholu, narkotyków, agresja, przemoc i mobbing szkolny czy wagary i niepowodzenia szkolne. Ponadto zwraca uwagę również na kształtowanie odpowiedniej postawy cywilnej ucznia poprzez wyrabianie w nim nawyków zdrowego stylu życia i umiejętności interpersonalnych. Wyposażenie ucznia w wiedzę i zdolności poznawcze, ale też w kompetencje moralne i społeczne staje się koniecznością i rolą współczesnej placówki oświatowej. Program ten służy wzmocnieniu realizacji wychowawczej funkcji szkoły.

Program skierowany jest do uczniów, rodziców i grona pedagogicznego, czyli do wszystkich uczestników i realizatorów procesu dydaktyczno-wychowawczego. Kompleksowe przeciwdziałanie wyżej wymienionym zjawiskom stanowi cel niniejszego programu. Jednak należy podkreślić, iż nie istnieje jedna prosta recepta na zapobieganie i eliminowanie zjawisk niepożądanych wśród społeczności szkolnej. Jednakże podejmowanie działań prewencyjnych jest obowiązkiem, a nawet misją szkoły i stwarza perspektywę poprawy atmosfery życia ucznia zarówno na terenie placówki jak i w środowisku pozaszkolnym.

Wychowanie jest jedną z podstawowych kategorii pedagogicznych. Wychowanie według Wincentego Okonia to **„świadomie organizowana działalność społeczna, oparta na stosunku wychowawczym między wychowankiem, a wychowawcą, której celem jest wywoływanie zamierzonych zmian w osobowości wychowanka.”**

W rozumieniu potocznym profilaktyka oznacza zapobieganie występowaniu zjawisk niepożądanych. Według W. Okonia profilaktyka to ogół działań zapobiegających niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu się ludzi. W pedagogice oznacza zapobieganie powstawaniu u dzieci niepożądanych przyzwyczajzeń i postaw, błędów w uczeniu się lub postawie ciała. W tym znaczeniu profilaktyka oznacza wszelkie pożądane oddziaływanie

pedagogiczne, wytwarzając bowiem jakieś wartościowe cechy, jednocześnie zapobiega powstawaniu cech niepożądanych lub ich utrwaleniu się.¹

Współczesne podejście profilaktyki obejmuje trzy stopnie działań profilaktycznych:

• **profilaktyka stopnia I**

skierowana do grup niskiego ryzyka, obejmująca szerokie i niezdiagnozowane grupy osób, której celem jest promocja zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji zachowań ryzykownych;

• **profilaktyka stopnia II**

adresowana do grup podwyższonego ryzyka i osób po inicjacji zachowań ryzykownych, której celem jest obniżenie czasu i głębokości dysfunkcji oraz wycofanie się z ryzykownego działania;

• **profilaktyka stopnia III**

skierowana do grup wysokiego ryzyka obejmująca działania lecznicze, rehabilitacyjne oraz resocjalizacyjne, której celem jest przeciwdziałanie rozszerzaniu się degradacji społecznej oraz powrót do normalnego funkcjonowania.

Do zadań szkoły należy przede wszystkim profilaktyka stopnia I określana jako uprzedzająca. Jej celem jest promowanie zdrowego stylu życia, niedopuszczanie do pojawienia się patologii społecznej, ochrona młodzieży przed zagrożeniem niedostosowaniem społecznym. Oddziaływania te to promowanie własnych, pozytywnych postaw społecznych uczniów, korygowanie ich nieprawidłowych zachowań, stwarzanie atmosfery zaufania i bezpieczeństwa oraz rozwijanie u uczniów poczucia wartości i brania odpowiedzialności za własne decyzje. Działania pierwszego stopnia prowadzone są w kilku obszarach: wychowawczym, edukacyjnym, informacyjnym i profilaktycznym. Program profilaktyki powiązany jest z programem wychowawczym szkoły, statutem szkolnym, zestawem programów nauczania i tematyką lekcji do dyspozycji wychowawcy. W realizacji zadań profilaktyki biorą udział wszyscy nauczyciele, wspierając rozwój uczniów w trakcie realizowanych treści zajęć lekcyjnych.

3. Założenia ogólne Programu:

- treści Programu są wdrażane do programu nauczania wszystkich przedmiotów ze szczególnym uwzględnieniem godzin z wychowawcą;
- wychowawcy tworzą plany pracy wychowawczej swoich klas w oparciu o Program;
- treści Programu są spójne z Koncepcją Pracy Szkoły, ceremoniałem szkolnym, planem pracy Samorządu Uczniowskiego, planami pracy zespołów samokształceniowych, kół zainteresowań i innymi działaniami podejmowanymi w szkole;
- uczniowie i ich rodzice mogą zgłaszać swoje wnioski i propozycje związane z Programem i jego realizacją;
- zadania wynikające z Programu realizowane są we współpracy nauczycieli, uczniów i ich rodziców, a także społeczności lokalnej;
- Program znany jest całej społeczności szkolnej.

4. Priorytety wychowawczo-profilaktyczne:

- Wszechstronny rozwój osobowości ucznia.
- Kształtowanie umiejętności zawodowych.
- Przygotowanie uczniów do dalszego kształcenia się.
- Upowszechnienie przedsiębiorczości i przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy.
- Stwarzanie warunków do kształtowania wrażliwości na kulturę i sztukę.
- Przyjazna atmosfera w szkole - sprzyjająca nauce i wychowaniu.
- Zapewnienie warunków i poczucia bezpieczeństwa członkom społeczności szkolnej.
- Integracja działań dydaktycznych i wychowawczych szkoły ze środowiskiem rodzinnym ucznia.
- Motywowanie uczniów do systematycznej pracy, poszerzania wiedzy z różnych dziedzin nauki.
- Kształtowanie nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego.
- Kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne postawy i czyny.
- Wdrażanie do odpowiedzialnego pełnienia ról społecznych.
- Wdrażanie do zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych.
- Kształtowanie postawy tolerancji i akceptacji wobec osób o odmiennym statusie społecznym, materialnym, niepełnosprawnych, przewlekle chorych, z trudnościami w uczeniu się.
- Kształtowanie kompetencji prospołecznych i komunikacyjnych.
- Profilaktyka zachowań ryzykownych (uzależnienia, wagary, niepowodzenia szkolne i inne).
- Dbłość o estetykę i czystość szkoły.

¹ Okoń W., Nowy słownik pedagogiczny, Warszawa 1998, s.315-316.

- Kształcenie postawy proekologicznej.
- Wpajanie patriotyzmu do ojczyzny i regionu.
- Wspieranie rodziców w procesie wychowania.
- Budowanie więzi międzyludzkich.
- Wskazywanie uczniom wzorców pozytywnych zachowań.

5. Zamierzone efekty realizacji Programu:

Nasz uczeń (absolwent) to człowiek, który:

- jest uczciwy, odpowiedzialny, tolerancyjny;
- szanuje tradycje regionalne i narodowe;
- przestrzega zasad dobrego zachowania i moralnego postępowania;
- cechuje się życzliwością, jest koleżeński, uczynny, prezentuje postawę altruistyczną;
- troszczy się o bezpieczeństwo i zdrowie swoje oraz innych;
- przejawia wrażliwość na sztukę, kultywuje tradycje i obyczaje;
- dba o estetykę otoczenia i mienie społeczne, prezentuje postawę proekologiczną;
- podejmuje działania prozdrowotne i prowadzi zdrowy styl życia;
- nieustannie podnosi swoje kwalifikacje oraz rozwija się na gruncie zawodowym i społecznym.

6. Cele główne Programu:

6.1. Wychowanie patriotyczne i obywatelskie:

- wpajanie zasad kultury osobistej;
- wyrabianie poczucia godności i odpowiedzialności cywilnej;
- kształtowanie właściwego rozumienia wolności osobistej;
- przygotowanie uczniów do świadomego, aktywnego oraz odpowiedzialnego dokonywania wyborów życiowych i ponoszenia ich konsekwencji;
- kształtowanie tożsamości narodowej i szacunku dla symboli narodowych i regionalnych oraz ceremoniału szkolnego;
- kształtowanie zachowań tolerancyjnych wobec grup i osób o odmiennej tradycji narodowej, kulturowej czy religijnej;
- wyrabianie odwagi do obrony słusznych przekonań własnych i innych;
- kształtowanie postaw altruistycznych;
- wdrażanie postawy prawidłowo rozumianej tolerancji przy równoczesnym zwalczaniu pobłażliwości wobec zła, wystrzeganie się liberalizacji poglądów w najważniejszych dziedzinach życia;
- poszanowanie mienia klasy, szkoły i społecznego;
- godne reprezentowanie własnej osoby, klasy i szkoły w różnych sytuacjach społecznych;
- rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska oraz szacunku dla historii regionu i narodu;
- rozwijanie postaw samorządności.

6.2. Wychowanie do życia w rodzinie i społeczeństwie:

- rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów związanych z okresem dojrzewania, dorastania i wyborem drogi życiowej;
- pogłębianie wiedzy związanej z funkcjami rodziny, rolami jej poszczególnych członków;
- przygotowanie do życia w małżeństwie;
- formowanie odpowiedzialności za kształt przyszłej rodziny;
- kształtowanie postawy prorodzinnej i prospołecznej;
- doskonalenie umiejętności współdziałania w zespole;
- podnoszenie kompetencji komunikacyjnych, umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, właściwego zachowywania się w sytuacjach trudnych;
- kształtowanie prawych postaw względem innych ludzi, promowanie szacunku dla drugiego człowieka;
- przygotowanie młodzieży do dorosłego życia w społeczeństwie demokratycznym i w rodzinie w oparciu o uniwersalne zasady etyczne, normy oraz prawo

6.3. Edukacja regionalna:

- ukazywanie piękna kultury rodzimej, zaznajamianie z dorobkiem kultury ludowej regionu podlaskiego;
- poznawanie historii miasta Białegostoku;
- wyrabianie poczucia dumy ze sławnych Polaków oraz szacunku wobec ich wkładu w kulturę i naukę;
- kształtowanie więzi ze szkołą oraz umiejętności utożsamiania się z nią;
- przybliżenie postaci patrona szkoły oraz innych wzorców osobowościowych;
- umiejętne korzystanie z dóbr kulturalnych i osiągnięć naukowych, w tym także środków masowego przekazu.

6.4. Promowanie zdrowego stylu życia:

- kształtowanie postaw prozdrowotnych;
- wpajanie postawy troski o zdrowie i rozwój psychofizyczny, higienę osobistą i bezpieczeństwo własne i rówieśników;
- pogłębianie świadomości ekologicznej oraz kształtowanie szacunku do środowiska naturalnego, kształtowanie wrażliwości na estetykę otoczenia – edukacja proekologiczna;
- nauczanie zasad właściwego gospodarowania czasem oraz aktywnego spędzania czasu wolnego.

6.5. Zapobieganie patologiom i uzależnieniom:

- uświadamianie o zagrożeniach wynikających z:
  - destrukcyjnego wpływu używek: nikotyny, alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych;
  - negatywnego oddziaływania środowisk i grup destruktywnych;
  - nieumiejętnego korzystania z mediów, a w szczególności z braku selekcji przekazów internetowych oraz telewizyjnych;
  - fonoholizmu i cyberprzemocy;
  - podejmowania ryzykownych zachowań społecznych;
- podejmowanie działań prewencyjnych w odniesieniu do potencjalnych zagrożeń patologiami i uzależnieniami;
- podejmowanie działań interwencyjnych w przypadku zdiagnozowania patologii bądź wystąpienia sytuacji kryzysowej;
- udzielanie informacji na temat form wsparcia i placówek pomocowych w sytuacji zagrożenia uzależnieniem lub uzależnienia oraz trudności wychowawczych, emocjonalnych, rodzinnych.

6.6. Przeciwdziałanie agresji:

- rozpoznawanie problemów wychowawczych;
- kształtowanie właściwych relacji międzyludzkich;
- przestrzeganie i egzekwowanie przyjętych norm, wynikających z wewnętrznych regulaminów szkolnych;
- otoczenie opieką uczniów przejawiających trudności emocjonalne;
- współpraca z rodziną ucznia wymagającego opieki oraz instytucjami wspomagającymi proces wychowawczy w diagnozowaniu potrzeb oraz podejmowaniu odpowiednich działań opiekuńczo-wychowawczych.

6.7. Orientacja zawodowa i planowanie kariery:

- uwzględnianie indywidualnych potrzeb dziecka;
- dążenie do zaspokajania potrzeb edukacyjnych i zapewniania wszechstronnego rozwoju osobowości uczniów;
- rozbudzanie i rozwijanie indywidualnych zainteresowań uczniów;
- kształtowanie umiejętności krytycznego myślenia, uczestnictwa w dialogu, prezentacji własnego stanowiska i jego obrony;
- motywowanie do nauki, pracy nad samorozwojem i samodoskonaleniem się ucznia;
- kształtowanie umiejętności uczniów w dokonywaniu samooceny i związanych z nią predyspozycji zawodowych;
- zapoznanie z realiami rynku pracy oraz przygotowanie do wejścia na ścieżkę zawodową.

6.8. Kształtowanie określonych kompetencji psychospołecznych.

- pogłębianie wiedzy uczniów w zakresie konstruktywnych form radzenia sobie ze stresem;
- zapoznanie z technikami relaksacyjnymi;
- nabywanie umiejętności redukcji czynników stresogennych;
- kształtowanie umiejętności komunikacyjnych, wyrażania własnego zdania i poglądów;
- podnoszenie umiejętności w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów.

6.9. Zapobieganie wagarom i niepowodzeniom szkolnym.

- angażowanie uczniów do udziału w inicjatywach wewnątrzszkolnych;
- stwarzanie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych;
- stosowanie metod aktywizujących w nauczaniu;
- stosowanie systemu nagród i kar;
- bieżący monitoring frekwencji.

6.10. Wskazywanie pozytywnych wzorców zachowań.

- kształtowanie godnej postawy moralnej;
- rozwój zainteresowań, kultury artystycznej i technicznej;
- organizacja spotkań z ciekawymi ludźmi;
- kształtowanie postawy prorodzinnej.

7. Realizatorzy działań wychowawczo-profilaktycznych.

7.1. Dyrektor Zespołu Szkół Elektrycznych:

Dyrektor ZSE kieruje działalnością szkoły i jest jej przedstawicielem na zewnątrz. Jest przełożonym służbowym wszystkich pracowników szkoły i przewodniczącym Rady Pedagogicznej. Sprawuje opiekę nad młodzieżą uczącą się w szkole oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego każdego ucznia. Inicjuje i monitoruje pracę nauczycieli i pedagoga szkolnego. Dbą o doskonalenie kadry z zakresu procesu wychowawczego i umiejętności dydaktycznych. Współpracuje z instytucjami lokalnymi wspomagającymi działania szkoły. Dbą o przyjazną atmosferę wśród całej społeczności szkolnej, tworząc warunki do efektywnej współpracy między nauczycielami, uczniami i rodzicami.

Dyrektor szkoły jest odpowiedzialny w szczególności za:

- dydaktyczny i wychowawczy poziom szkoły;
- realizację zadań zgodnie z uchwałami Rady Pedagogicznej;
- tworzenie warunków do rozwijania samorządnej i samodzielnej pracy uczniów;
- zapewnienie pomocy nauczycielom w realizacji ich zadań;
- zapewnienie w miarę możliwości odpowiednich warunków organizacyjnych do realizacji zadań dydaktycznych, profilaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych.

7.2. Nauczyciele Zespołu Szkół Elektrycznych:

Nauczyciele ZSE dbają o wszechstronny rozwój ucznia, jego edukację i bezpieczeństwo w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka. Prowadzą pracę dydaktyczno-wychowawczą i opiekuńczą oraz odpowiadają za jakość i wyniki tej pracy. Zobowiązani są do rzetelnego realizowania podstawowych zadań i celów wychowawczo-profilaktycznych szkoły oraz dążenia do kształtowania ideału absolwenta. Nauczyciele na lekcjach powinni własną postawą i przez stwarzanie konstruktywnych sytuacji wychowawczych:

- wspierać rozwój psychofizyczny uczniów, ich zdolności i zainteresowania;
- udzielać pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych;
- czuwać nad prawidłowym przebiegiem procesu dydaktycznego;
- oceniać bezstronnie i obiektywnie oraz sprawiedliwie traktować wszystkich uczniów;
- uczyć systematyczności, punktualności, dokładności, tolerancji, przestrzegania obowiązujących norm obyczajowych i społecznych;
- podnosić poczucie własnej wartości uczniów i dążyć do wypracowania przez nich samokrytycyzmu;
- uczyć poprawnej komunikacji i współpracy w grupie;
- zapoznawać z zasadami kultury życia codziennego;
- uczyć troski o własne zdrowie i bezpieczeństwo uczniów;
- wykorzystywać treści przedmiotowe do ukazywania:
  - wartości ogólnoludzkich, które mogą służyć jako drogowskazy w życiu młodego człowieka;
  - sposobów rozwiązywania trudnych sytuacji życiowych i dokonywania właściwych wyborów, a także ponoszenia ich konsekwencji;
  - znaczenia norm moralnych w życiu człowieka;
  - zagrożeń ze strony przyrody i cywilizacji oraz sposobów ich uniknięcia;
  - wartości rodziny w życiu człowieka, tradycji rodzinnych, regionalnych, narodowych i ich znaczenia dla tożsamości człowieka;

Wszyscy nauczyciele są członkami Rady Pedagogicznej i realizują zadania wynikające z podjętych przez nią uchwał.

7.3. Wychowawcy klas:

Wychowawca jest wzorem konstruktywnych zachowań, opiekunem, doradcą i mediatorem swojej klasy. Jego ogromna rola polega na wskazywaniu uczniowi drogi, po której wkroczy w dorosłe życie jako człowiek odpowiedzialny, świadomy, wykształcony i przygotowany do pełnienia ról życiowych.

Każdego ucznia traktuje jak osobę wyjątkową, odrębną i godną szacunku jak również dba o integrację całej klasy, kształtując w uczniach postawę solidarności i jedności klasowej. Wspiera ucznia w trudnych sytuacjach życiowych, chroni go i rozbudza w nim pozytywną samoocenę.

Wychowawca uczy młodego człowieka odpowiedzialności i ponoszenia konsekwencji za swoje zachowanie. Wprowadza go w świat kształtowania się hierarchii zasad moralnych i etycznych.

Zadaniem wychowawcy jest sprawowanie opieki wychowawczej nad uczniami poprzez:

- tworzenie warunków wspomagających wszechstronny rozwój ucznia, proces jego uczenia się oraz przygotowania do życia w rodzinie i społeczeństwie;
- inspirowanie i wspomaganie działań klasy;

- podejmowanie działań umożliwiających rozwiązywanie konfliktów w klasie a także pomiędzy uczniami a innymi członkami społeczności szkolnej;
- planowanie i organizowanie procesu wychowania w klasie;
- współpracę z innymi nauczycielami w celu uzgadniania i koordynowania działań wychowawczych;
- współpracę z pedagogiem szkolnym i innymi specjalistami w celu uzyskania wszechstronnej pomocy dla swoich wychowanków i doradztwa dla ich rodziców;
- diagnozowanie środowiska klasowego, diagnozowanie potrzeb i trudności indywidualnych uczniów, diagnozowanie sytuacji rodzinnej;
- zapoznanie się ze stanem zdrowia swoich wychowanków i powiadomienie uczących w danej klasie o mogących występować u pewnych uczniów nagłych zmianach chorobowych (np. padaczka, hemofilia, ostre alergie, choroby układu krążenia) – grono pedagogiczne, które zapoznało się z informacjami na temat stanu zdrowia konkretnych uczniów, zobowiązane jest do przestrzegania tajemnicy lekarskiej;
- realizowanie Programu;
- systematyczną współpracę z rodzicami uczniów i wspieranie ich w procesie wychowawczym, a także:
  - zachęcanie rodziców do udziału w życiu szkoły;
  - poinformowanie rodziców na pierwszym zebraniu o zasadach usprawiedliwiania nieobecności i terminowe zawiadamianie rodziców o grożącej uczniowi ocenie niedostatecznej z przedmiotu, nieodpowiedniej i nagannej ocenie z zachowania zgodnie z przepisami prawa i przyjętymi w szkole zasadami wynikającymi ze Statutu Szkoły;
- wykonywanie czynności administracyjnych dotyczących klasy;
- czuwanie nad przestrzeganiem przez uczniów Statutu Szkoły, a przede wszystkim prawidłową realizacją obowiązku szkolnego;
- doskonalenie swoich umiejętności w zakresie działań wychowawczych, interwencyjnych i profilaktycznych;
- pracę w zespole wychowawczym celem ustalenia i przestrzegania wychowawczych wymagań szkoły.

7.4. Pedagog szkolny:

Praca pedagoga szkolnego ZSE polega w szczególności na:

- diagnozowaniu środowiska ucznia;
- rozpoznawaniu potencjalnych możliwości oraz indywidualnych potrzeb ucznia i umożliwianiu ich zaspokojenia;
- rozpoznawaniu przyczyn trudności w nauce i niepowodzeń szkolnych;
- wspieraniu ucznia z wybitnymi uzdolnieniami;
- organizowaniu różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- podejmowaniu działań wychowawczych i profilaktycznych wynikających z Programu;
- opracowywaniu wniosków dotyczących uczniów wymagających szczególnej opieki i pomocy wychowawczej;
- stwarzaniu uczniom wymagającym szczególnej opieki i pomocy możliwości korzystania z zorganizowanych form zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych;
- wspieraniu nauczycieli i rodziców w działaniach wyrównujących szansę edukacyjne ucznia;
- udzielaniu nauczycielom pomocy w dostosowaniu wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych przez nich programów nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom;
- wspieraniu rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
- podejmowaniu działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.

7.5. Rodzice uczniów Zespołu Szkół Elektrycznych:

- mają świadomość faktu istnienia środków psychoaktywnych i używek i identyfikują objawy ich zażycia;
- dają dobry przykład własną postawą;
- słuchają uważnie, co mają do powiedzenia ich dzieci;
- ustalają ścisłe reguły zasad panujących w domu (dotyczących min. palenia i spożywania alkoholu) oraz jasny system wartości i są konsekwentni w ich egzekwowaniu;
- prowadzą wspólnie ocenę i weryfikację tego, co oferują środki masowego przekazu, będące głównym źródłem informacji o zachowaniach demoralizujących;
- kształtują u dzieci pozytywny wizerunek własnej osoby i zachęcają do pracy nad rozwojem własnej osobowości, gdyż negatywne wyobrażenie o sobie sprzyja podejmowaniu zachowań ryzykownych;
- zachęcają swoje dzieci do uczestniczenia w działalności prozdrowotnej i twórczej w imię rozwoju własnej osobowości;
- realizują proces wychowania dziecka i są wspierani w swych działaniach przez szkołę;

- aktywnie współpracują ze szkołą;
- uczestniczą w wychowawczych i profilaktycznych działaniach szkoły;
- opiniują i zatwierdzają Program Wychowawczo-Profilaktyczny ZSE w Białymstoku;
- uczciwie i rzetelnie informują wychowawców o stanie zdrowia dziecka, przyczynach jego nieobecności i znanych sobie przyczynach niepowodzeń szkolnych;
- uczestniczą w ogólnych spotkaniach rodziców z wychowawcami;
- korzystają z pomocy i wsparcia wychowawcy i pedagoga szkolnego.

8. Plan działań realizowanych w ramach Programu wychowawczo-profilaktycznego w Zespole Szkół Elektrycznych im. prof. Janusza Groszkowskiego w Białymstoku w ujęciu tabelarycznym.

8.1. Wychowanie patriotyczne i obywatelskie.

Lp.	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Kształtowanie szacunku do własnego państwa, symboli narodowych i hymnu narodowego.	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie zajęć dotyczących symboli narodowych i tradycji; • utrwalenie znajomości Hymnu Narodowego (kl. I); • uczestnictwo oraz przygotowanie uroczystości szkolnych i lokalnych; • spotkania z przedstawicielami IPN; • ślubowanie klas I-szych.	<ul style="list-style-type: none"> • n-le wychowawcy; • dyrektor szkoły; • n-le odpowiedzialni za przygotowanie uroczystości; • n-le historii, WOS, EdB.	wrzesień, październik, cały rok
2.	Tworzenie i podtrzymywanie obrzędowości, tradycji szkolnej i regionalnej.	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja świąt i uroczystości szkolnych; • nauka hymnu ZSE (kl. I); • uczestnictwo w apelach z okazji Dnia Odzyskania Niepodległości i innych.	<ul style="list-style-type: none"> • n-le wychowawcy, EdB; • wicedyrektor szkoły; • opiekun SU; • n-le odpowiedzialni za przygotowanie uroczystości.	wrzesień, październik, cały rok
3.	Przygotowanie uczniów do świadomego, aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu publicznym, rozwijanie działalności SU.	<ul style="list-style-type: none"> • udział w pracach samorządu klasowego i szkolnego; • przeprowadzenie zajęć dotyczących funkcjonowania instytucji publicznych i państwowych; • zapoznanie z normami prawnymi (policja, straż miejska).	<ul style="list-style-type: none"> • n-le wychowawcy; • opiekun SU; • n-le WOS-u; • wszyscy nauczyciele.	cały rok
4.	Kształtowanie postawy proeuropejskiej; poznawanie kultur krajów europejskich; kształtowanie szacunku dla innych niż własna kultura, narodowości, przekonań.	<ul style="list-style-type: none"> • konkursy wiedzy o krajach europejskich; • udział w konkursach językowych.	<ul style="list-style-type: none"> • n-le języków obcych; • n-le WOS-u; • wychowawcy klas; • n-le języka polskiego; • n-le geografii; • n-le WOK.	cały rok
5.	Przygotowanie młodzieży do dorosłego życia w społeczeństwie demokratycznym i w rodzinie w oparciu o uniwersalne zasady etyczne, normy oraz prawo.	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie uczniów ze Statutem szkoły, WSO i PWP; • dyskusje na godzinach wychowawczych o znaczeniu regulaminów i statutów, o prawach dziecka, ucznia, człowieka; (np. Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka); • spotkania z pracownikami Sądu dla Nieletnich i Policji.	<ul style="list-style-type: none"> • wychowawcy klas; • pedagog szkolny; • dyrektor szkoły.	cały rok

8.2. Wychowanie do życia w rodzinie i w społeczeństwie.

Lp.	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Przygotowanie do pełnienia ról w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> • zebrania z rodzicami; • lekcje wychowawcze;	<ul style="list-style-type: none"> • n-le biologii; • wychowawcy klas;	cały rok

	Wskazywanie różnic płciowych.	<ul style="list-style-type: none"> pedagogizacja rodziców; lekcje WDŻ; lekcje biologii. 	<ul style="list-style-type: none"> pedagog szkolny; nauczyciele WDŻ. 	
2.	Wzmacnianie prawidłowych więzi w rodzinie. Odkrywanie znaczenia rodziny w życiu młodego człowieka. Formowanie odpowiedzialności za kształt przyszłej rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> organizacja i udział w uroczystościach dotyczących rodziny; aktywne uczestnictwo rodziców w uroczystościach szkolnych; poradnictwo pedagogiczne; godziny wychowawcze na temat rodziny jako gwarancji sensu i wartości życia; warsztaty, zajęcia WDŻ i godziny wychowawcze na temat wartości trwałych więzi rodzinnych, troski o dobro rodziny, przygotowania do pełnienia ról w przyszłej rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> wychowawcy klas; pedagog szkolny; n-le odpowiedzialni za przygotowanie uroczystości; dyrektor szkoły; n-le WDŻ. 	cały rok
3.	Współpraca z rodzicami.	<ul style="list-style-type: none"> zasięganie opinii rodziców na temat programu wychowawczego i realizowanie go we współdziałaniu z nimi. 	<ul style="list-style-type: none"> dyrektor szkoły; pedagog szkolny; wychowawcy klas. 	wrzesień cały rok
4.	Integracja środowiska klasowego i szkolnego.	<ul style="list-style-type: none"> zajęcia integracyjne w klasach pierwszych; zapoznanie uczniów z ich prawami i obowiązkami; przydział obowiązków w klasie, tworzenie samorządu klasowego, udział w pracach SU; budowanie właściwych relacji między uczniami, przeciwdziałanie konfliktom; dbanie o klasę i szkołę; udział w akcjach i konkursach organizowanych przez SU; 	<ul style="list-style-type: none"> wychowawcy klas; opiekun SU; dyrektor szkoły; n-le odpowiedzialni za organizację konkursów i akcji; pedagog szkolny. 	cały rok
5.	Kształtowanie właściwych postaw wobec ludzi. Promowanie szacunku wobec każdego człowieka.	<ul style="list-style-type: none"> lekcje wychowawcze poświęcone tolerancji wobec „inności” innych osób, np. niepełnosprawności czy wyznania; organizowanie i udział w akcjach charytatywnych; zajęcia, konkursy, zawody sportowe organizowane w imię zdrowego współzawodnictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> wychowawcy klas; n-le wychowania fizycznego; wszyscy nauczyciele; pedagog szkolny. 	cały rok

8.3. Edukacja regionalna.

Lp.	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Kształtowanie szacunku wobec dziedzictwa kulturowego oraz rozwijanie potrzeby kontaktu z kulturą i sztuką.	<ul style="list-style-type: none"> wyjścia do muzeów i galerii; udział uczniów oraz poczty sztandarowej w uroczystościach miejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> n-le wychowawcy; n-le odpowiedzialni za organizację wyjazdów; dyrektor szkoły. 	cały rok
2.	Poznanie historii i zabytków Białegostoku. Zaznajamianie z dorobkiem kultury ludowej regionu. Kształtowanie umiejętności korzystania z dóbr kulturalnych i osiągnięć	<ul style="list-style-type: none"> konkursy wiedzy; konkursy recytatorskie; lekcje historii, języka polskiego, informatyki, geografii; 	<ul style="list-style-type: none"> n-le wychowawcy; n-le historii i WOS; n-le języka polskiego; dyrektor szkoły; n-le informatyki. 	cały rok

	naukowych, w tym także środków masowego przekazu.	<ul style="list-style-type: none"> • angażowanie się w akcje organizowane przez Szkołę, Miasto, społeczność lokalną. 		
3.	Poznanie okolic Białegostoku i Podlasia.	<ul style="list-style-type: none"> • wycieczki krajoznawcze 	<ul style="list-style-type: none"> • n-le wychowawcy; • n-le historii, WOS-u i WOK; • n-le biologii; • n-le geografii. 	cały rok

8.4. Promowanie zdrowego stylu życia.

Lp.	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	<p>Dbłość o warunki i poczucie bezp. na terenie szkoły.</p> <p>Dostarczenie uczniom wiedzy o sposobach dbania o zdrowie i samopoczucie.</p> <p>Kształtowanie nawyków racjonalnego żywienia, dbania o higienę osobistą, kulturę fizyczną.</p> <p>Zapobieganie zaburzeniom łaknienia: anoreksji, bulimii.</p> <p>Kształtowanie postawy proekologicznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie z regul. szkoły, pracowni, przepisami PPOŻ i BHP; • lekcje wychowania fizycznego; • treningi, zajęcia sportowe pozalekcyjne; • imprezy sportowe szkolne i pozaszkolne; • lekcje wychowawcze; • pogadanki, projekcje filmów, konsultacje ze specjalistami z dziedziny zaburzeń łaknienia i profilaktyki innych chorób (np. nowotworów, cukrzycy); • udział w konkursach ekologicznych i akcjach typu Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata. 	<ul style="list-style-type: none"> - opiekunowie pracowni; - n-le wychowania fizycznego, trenerzy; - wychowawcy klas; - pielęgniarka szkolna; - n-le biologii i geografii; 	cały rok
2.	Przekazywanie wiedzy niezbędnej do podtrzymywania aktywności fizycznej i kształtowania nawyków zdrowego stylu życia.	<ul style="list-style-type: none"> • lekcje wychowania fizycznego i biologii; • treningi sportowe; • konkursy prozdrowotne; • pogadanki; • spotkania z przedstawicielami służby zdrowia. 	<ul style="list-style-type: none"> • wychowawcy klas; • n-le biologii; • n-le wychowania fizycznego i trenerzy; • pielęgniarka szkolna; • wychowawcy klubu młodzieżowego; • instytucje. 	cały rok
3.	Organizowanie zajęć rekreacyjno-sportowych i turystycznych.	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja imprez i zawodów sportowych, wycieczek. 	<ul style="list-style-type: none"> • n-le wychowania fizycznego, trenerzy; • wychowawcy klas. 	cały rok
4.	<p>Dbanie o bezpieczeństwo własne i innych w czasie zajęć lekcyjnych, przerw, zawodów sportowych, wycieczek szkolnych, ferii i wakacji.</p> <p>Egzekwowanie od uczniów znajomości i przestrzegania regulaminów szkolnych (Statut Szkoły, WSO).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • spotkania z przedstawicielami właściwych instytucji; • omówienie regulaminów pracowni; • omówienie zasad bezpiecznego odpoczynku w czasie przerw lekcyjnych; • lekcje wychowawcze i przedmiotowe; • omawianie zachowań uczniów w czasie przerw, zajęć dodatkowych, treningów sportowych; • spotkania zespołów samokształceniowych i wychowawczych; • wycieczki i uroczystości szkolne; • stosowanie kar i nagród zgodnie z WSO. 	<ul style="list-style-type: none"> • n-le wychowawcy; • pedagogzy; • pozostali nauczyciele; • n-le wychowania fizycznego i trenerzy; • dyrekcja; • opiekunowie pracowni. 	cały rok początek roku szkolnego

5.	Kształtowanie wrażliwości na estetykę otoczenia – edukacja ekologiczna.	<ul style="list-style-type: none"> • lekcje dotyczące przekazu informacji o zagrożeniach środowiska naturalnego; • udział w akcjach „Sprzątanie świata” itp.; • konkursy ekologiczne; • wycieczki, zwiedzanie np. oczyszczalni ścieków itp. 	<ul style="list-style-type: none"> • wychowawcy klas; • n-le biologii; • n-le geografii; • n-le chemii. 	cały rok
6.	Organizacja działań profilaktycznych.	<ul style="list-style-type: none"> • kampanie informacyjne; • Szkolny dzień profilaktyki; • Dzień Uśmiechu i inne; • udział w warsztatach profilaktycznych; • udział w zajęciach dodatkowych w ramach Klubu Młodzieżowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagog szkolny; • Wychowawcy Klubu. 	cały rok

8.5. Zapobieganie patologiom i uzależnieniom.

Lp.	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Przeciwdziałanie nałogom (alkoholizmowi, narkomanii, lekomanii, uzależnieniom od nikotyny i Internetu itp.). Dostarczanie wiedzy na temat wpływu środków psychoaktywnych, mechanizmów uzależnienia, form pomocy.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanki i prelekcje; • udział w zajęciach profilaktycznych i psychoedukacyjnych; • lekcje wychowawcze; • projekcja filmów; • indywidualne rozmowy z uczniami; • dyżury w okolicach toalet; • ankietowanie; • organizowanie i udział w konkursach prozdrowotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • pedagog szkolny; • instytucje; • n-le biologii; • n-le wychowawcy. 	cały rok
2.	Unikanie zagrożeń i zachowań ryzykownych (agresja, przemoc, mobbing szkolny, stres, konflikty z prawem, wypadki samochodowe, pożary i inne zdarzenia losowe).	<ul style="list-style-type: none"> • lekcje wychowawcze; • lekcje biologii, w-fu; • zajęcia pozalekcyjne; • wycieczki i wyjścia kulturalno rozrywkowe; • ankietowanie; • pogadanki i prelekcje; • działania interwencyjne; • monitoring; dyżury nauczycieli; • współpraca ze Strażą Miejską i Policją; • warsztaty profilaktyczne; • zajęcia psychoedukacyjne; • szkolenia bhp; • projekcja filmów. 	<ul style="list-style-type: none"> • n-le wychowawcy; • n-le biologii; • pielęgniarka szkolna; • wicedyrektor szkoły; • pedagog szkolny; • n-le wychowania fizycznego i trenerzy; • wszyscy nauczyciele. 	cały rok, początek roku szkolnego, przed feriami zimowymi i wakacjami
3.	Nauka bezpiecznego korzystania z mediów. Zapobieganie cyberprzemocy.	<ul style="list-style-type: none"> • lekcje wychowawcze; • zebrania z rodzicami; • lekcje informatyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • wychowawcy klas; • n-le informatyki. 	cały rok
4.	Kształtowanie potrzeby systematycznego uczestnictwa w zajęciach szkolnych. Przeciwdziałanie spóźnieniom i nadmiernej absencji szkolnej.	<ul style="list-style-type: none"> • lekcje wychowawcze; • zebrania z rodzicami; • indywidualne rozmowy z rodzicami i systematyczny z nimi kontakt; • konkursy międzyklasowe i indywidualne; • systematyczna analiza dostrzeganych nieprawidłowości; • analiza frekwencji; 	<ul style="list-style-type: none"> • n-le wychowawcy; • dyrektor szkoły; • pedagog szkolny; • opiekun SU. 	cały rok
5.	Podnoszenie kompetencji nauczycieli i rodziców w zakresie diagnozowania i reagowania wobec ucznia/dziecka	<ul style="list-style-type: none"> • materiały informacyjno-edukacyjne na stronie internetowej szkoły; • gromadzenie i udostępnianie materiałów nt. profilaktyki 	<ul style="list-style-type: none"> • wychowawcy klas; • pedagog szkolny; 	cały rok

	eksperymentującego z środkami psychoaktywnymi.	uzależnień; <ul style="list-style-type: none"> proponowane przez powołane do tego celu instytucje, szkolenia, kursy i warsztaty dla nauczycieli i rodziców. 	<ul style="list-style-type: none"> pielęgniarka szkolna; wszyscy nauczyciele; specjaliści instytucji zewnętrznych. 	
--	--	---	---	--

8.6. Przeciwdziałanie agresji.

Lp	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Rozpoznawanie problemów wychowawczych.	<ul style="list-style-type: none"> lekcje wychowawcze; analiza i rozmowy o problemach w zespole klasowym; analiza sytuacji wychowawczej z wykorzystaniem ankiet; zebrania z rodzicami; rozmowy indywidualne z uczniami; współpraca nauczycieli w zespołach wychowawczych i samokształceniowych; współpraca z poradniami specjalistycznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> Wychowawcy klas; wszyscy nauczyciele; pedagog szkolny. 	cały rok
2.	Kształtowanie umiejętności interpersonalnych uczniów, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów.	<ul style="list-style-type: none"> lekcje wychowawcze; zajęcia psychoedukacyjne; wycieczki. 	<ul style="list-style-type: none"> wychowawcy klas; pedagog szkolny. 	cały rok
3.	Kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem i presją grupy.	<ul style="list-style-type: none"> lekcje wychowawcze; zajęcia psychoedukacyjne; zajęcia sportowe. 	<ul style="list-style-type: none"> wych. klas; n-le wych. fizycznego, trenerzy; pedagog szk. 	cały rok

8.7. Orientacja zawodowa i planowanie kariery.

Lp.	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Zapewnienie uczniom warunków zgodnie z ich indywidualnymi możliwościami i potrzebami. Wykorzystywanie wiadomości wynikających z programów nauczania poszczególnych przedmiotów do lepszego poznawania siebie i swoich możliwości.	<ul style="list-style-type: none"> koła zainteresowań; konkursy; treningi sportowe; zespoły wyrównawcze; współpraca z poradnią psychol. – pedagogiczną; diagnoza na starcie; współpraca z instytucjami niosącymi pomoc socjalną; 	<ul style="list-style-type: none"> wszyscy nauczyciele; wychowawcy klas; trenerzy; n-le klubu; pedagog szkolny. 	cały rok
2.	Zapoznanie uczniów ze specyfiką różnych zawodów. Przygotowanie do wejścia na rynek pracy. Kształtowanie umiejętności autoprezentacji oraz konstruowania i formułowania dokumentów niezbędnych w procesie starania się o pracę.	<ul style="list-style-type: none"> lekcje wychowawcze; spotkania z przedstawicielami ciekawych zawodów; współpraca z rodzicami; współpraca z uczelniami wyższymi; współpraca z doradcą zawodowym. 	<ul style="list-style-type: none"> wychowawcy klas; pedagog szkolny; nauczyciele języka polskiego i PP. 	cały rok (szczególnie uwzgl. uczniów klas kończących edukację w ZSE)

8.8. Kształtowanie określonych kompetencji psychospołecznych.

Lp	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Profilaktyka stresu. Pogłębianie wiedzy uczniów na temat stresu. Kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem i zapobiegania jego skutkom. Rozwijanie umiejętności redukowania stresu doraźnego i długofalowego. Wdrażanie technik relaksacji	<ul style="list-style-type: none"> lekcje wychowawcze; lekcje biologii; lekcje wychowania fizycznego; zajęcia pozalekcyjne; projekcja filmów; wycieczki, wyjścia kulturalno-rozrywkowe 	<ul style="list-style-type: none"> wychowawcy klas; klubu; n-le biologii; n-le wychowania fizycznego i trenerzy; pielęgniarka szkolna; 	w trakcie trwania roku szk. ze szczególnym uwzgl. klas kończących edukację
2.	Kształtowanie postawy asertywnej. Podniesienie samoświadomości ucznia. Kształtowanie umiejętności wyrażania siebie i własnych poglądów. Przekazanie wiedzy o technikach skutecznego odmawiania. Podnoszenie poczucia własnej wartości.	<ul style="list-style-type: none"> lekcje wychowawcze; zajęcia integr. zespół klasowy; wykorzystywanie metod aktywizujących i form pracy zespołowej na lekcjach; zajęcia psychoedukacyjne; lekcje wychowawcze; udzielanie pozytywnych informacji zwrotnych; 	<ul style="list-style-type: none"> wychowawcy klas; wszyscy nauczyciele; pedagog szkolny; 	cały rok
3.	Kształtowanie kompetencji komunikacyjnych. Podniesienie stanu świadomości uczniów o znaczeniu komunikacji werbalnej i niewerbalnej w porozumiewaniu się ludzi. Kształtowanie umiejętności poprawnego wyrażania siebie, swoich poglądów i potrzeb. Kształcenie umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów.	<ul style="list-style-type: none"> zwracanie uwagi na właściwe wypowiedzianie się uczniów i używane przez nich słownictwo; lekcje wychowawcze; zajęcia psychoedukacyjne; rozmowy indywidualne; wykorzystanie metod aktywizujących na lekcji; wzbogacanie słownictwa uczniów i zachęcanie ich do częstych, płynnych i wyczerpujących wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> wszyscy nauczyciele; wychowawcy klas; nauczyciele języka polskiego i języków obcych. 	cały rok

8.9. Zapobieganie wagarom i niepowodzeniom szkolnym.

Lp.	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Zapobieganie nadmiernej absencji. Motywowanie uczniów do uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych i szkolnych. Zachęcanie ich do włączania się w życie szkoły. Zapoznanie uczniów ze Statutem Szkoły, regulaminem klasyfikowania i oceniania, Programem Wychowawczo-Profilaktycznym.	<ul style="list-style-type: none"> kontrola frekwencji poszczególnych uczniów; wykorzystanie metod aktywizujących na lekcjach; angażowanie uczniów do działań na rzecz klasy i szkoły (akcje, imprezy, uroczystości); zajęcia integracyjne, np.: w Stowarzyszeniu MONAR Poradni Profilaktyczno-Konsultacyjnej; egzekwowanie przestrzegania regulaminów szkolnych; jasne formułowanie zasad usprawiedliwiania nieobecności; stała współpraca z rodzicami; indywidualne rozmowy z uczniami. 	<ul style="list-style-type: none"> wychowawcy klas; nauczyciele przedmiotowi wicedyrektor szkoły; dyrektor szkoły; pedagog szkolny; opiekun SU; wychowawcy klubu. 	cały rok klasy pierwsze
2.	Zapobieganie niepowodzeniom szkolnym.	<ul style="list-style-type: none"> stosowanie metod aktywizujących w trakcie lekcji; 	<ul style="list-style-type: none"> wychowawcy klas; 	cały rok

	<p>Upowszechnianie metod aktywizujących w programach nauczania poszczególnych przedmiotów.</p> <p>Wyrównywanie szans edukacyjnych wszystkich uczniów. Diagnoza uczniów z trudnościami w uczeniu się oraz uczniów szczególnie uzdolnionych. Stwarzanie okazji do odnoszenia choćby drobnych sukcesów edukacyjnych.</p> <p>Systematyczne podnoszenie wiedzy i kompetencji nauczycieli w zakresie zapobiegania niepowodzeniom szkolnym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> organizowanie kół zainteresowań; organizowanie konkursów wiedzy i umiejętności oraz przedstawię z udziałem uczniów; nagradzanie pochwałą za postępy w nauce; współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną; dostosowanie form i metod kształcenia do stwierdzonych specyficznych wymagań poszczególnych uczniów; nagradzanie uczniów za szczególne osiągnięcia; ekspozycja prac, pucharów, medali i dyplomów uczniów w widocznym miejscu na terenie szkoły; proponowane przez powołane do tego celu instytucje, szkolenia, kursy i warsztaty dla nauczycieli. 	<ul style="list-style-type: none"> opiekunowie kół zainteresowań i zajęć wyrównawczych ; nauczyciele odpowiedzialni za organizację konkursów, wystaw i przedstawię; n-le wychowania fizycznego i trenerzy; dyrekcja szkoły; pedagog szkolny; wszyscy nauczyciele. 	<p>imprezy okolicznościowe</p> <p>w trakcie trwania roku szkolnego</p> <p>koniec roku szkolnego</p>
3.	<p>Kształtowanie umiejętności racjonalnego zarządzania czasem oraz organizacji czasu wolnego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> lekcje wychowawcze; zajęcia psychoedukacyjne; organizacja zajęć pozalekcyjnych, wyjść kulturalno-rozrywkowych, wycieczek; promowanie czytelnictwa; 	<ul style="list-style-type: none"> wychowawcy; nauczyciele zajęć pozalekcyjnych; nauczyciele wfu i opiekunowie sekcji sportowych; nauczyciele bibliotekarze; wych. klubu; pedagog szkolny. 	cały rok

8.10. Wskazywanie pozytywnych wzorców zachowań.

Lp.	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	<p>Rozwój zainteresowań, kultury artystycznej i technicznej.</p> <p>Rozwijanie zainteresowań artystycznych i muzycznych.</p> <p>Rozwijanie zainteresowań informatycznych oraz technicznych.</p> <p>Kształtowanie wrażliwości estetycznej.</p> <p>Rozwijanie idei wolontariatu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> nauka gry na instrumentach, zajęcia w orkiestrze szkolnej; udział w zajęciach pozalekcyjnych z zakresu programowania; udział w kołach zainteresowań; praca w radiowęźle; przygotowanie uczniów do udziału w olimpiadach technicznych; rozbudzanie zainteresowania sztuką poprzez wizyty w kinach, teatrach, muzeach B-stoku, W-wy oraz poza granicami Polski; 	<ul style="list-style-type: none"> dyrygent szkolnej orkiestry; opiekunowie kół zainteresowań; opiekun SU oraz opiekun radiowęzła szkolnego; wychowawca klubu; wychowawcy klas; nauczyciele przedmiotów zawodowych; 	cały rok
2.	<p>Kształtowanie postawy prorodzinnej.</p> <p>Prezentacja wartości prorodzinnych. Prezentacja rodziny w szeregu wartości chrześcijańskich.</p> <p>Przygotowanie do pełnienia ról rodzinnych.</p> <p>Wzmacnianie więzi</p>	<ul style="list-style-type: none"> zajęcia z wychowania do życia w rodzinie; lekcje religii; lekcje wychowawcze; zebrania z rodzicami; uroczystości i imprezy z udziałem rodziców; proponowane przez powołane do tego celu instytucje, szkolenia, 	<ul style="list-style-type: none"> n-le wychowania do życia w rodzinie; n-le religii i etyki; wychowawcy klas. 	cały rok

	rodziny, wzajemnego zaufania i miłości. Doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie umiejętności wychowawczych oraz relacji i współpracy z rodzicami uczniów.	kursy i warsztaty dla nauczycieli.		
--	--	------------------------------------	--	--

9. Czynniki chroniące oraz czynniki ryzyka.

Realizacja działań wychowawczo-profilaktycznych odbywa się na podstawie przeprowadzanej w terminie **do 30 września każdego roku szkolnego** diagnozy w zakresie występujących **w środowisku szkolnym**:

- **czynników chroniących:** indywidualnych cech i zachowań uczniów lub wychowanków, cech środowiska społecznego i efektów ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia lub wychowanka i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka;
- **czynników ryzyka:** indywidualnych cech i zachowań uczniów lub wychowanków, cech środowiska społecznego i efektów ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego.

Obszar występowania	Przykłady czynników chroniących	Przykłady czynników ryzyka
Własności indywidualne	<ul style="list-style-type: none"> • poziom inteligencji; • zdolności uczenia się; • umiejętności komunikacyjne i społeczne; • pozytywny obraz siebie i wiara we własne możliwości; • motywacja do osiągnięć, ambicje, cele, dążenia; • towarzyskie usposobienie; • dojrzałość emocjonalna, umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych, stresowych.	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom inteligencji; • trudności w przyswajaniu wiedzy, rozumieniu zjawisk; • niski poziom umiejętności społecznych; • negatywny obraz własnej osoby i otaczającego świata; • brak wiary we własne możliwości i sukcesy; • brak ambicji; • samotność, izolacja, stronienie od towarzystwa, • brak odporności na stres, niedojrzałość emocjonalna; • przykre doświadczenia, choroby, wypadki, traumy osobiste lub w rodzinie.
Rodzina	<ul style="list-style-type: none"> • bliskie, serdeczne relacje rodzinne; • wspieranie dziecka w sytuacjach trudnych, ale też w jego codziennym rozwoju; • akceptacja dziecka, jego wyborów i dążeń, zaangażowanie w jego sprawy; • dbałość o bezpieczeństwo dziecka; • stosowanie jasnego systemu zasad, norm, oczekiwań wobec dziecka oraz kar i nagród; • monitorowanie form spędzania przez dziecko czasu wolnego.	<ul style="list-style-type: none"> • niski status ekonomiczny rodziny (ubóstwo, niski poziom wykształcenia rodziców, bezrobocie); • nadużywanie lub uzależnienie rodziców bądź rodzeństwa od alkoholu i innych środków psychoaktywnych; • przemoc fizyczna i psychiczna stosowana przez rodziców; • włączanie dziecka w konflikty rodzinne, w tym agresywne zachowania rodziców w sytuacjach okołorodzodowych; • niewydolność wychowawcza, nieprawidłowe wypełnianie ról rodzicielskich: brak opieki nad dzieckiem, zaniedbania wychowawcze, brak kontroli i dozoru, odrzucenie, brak zainteresowania sprawami dziecka; • brak spójności i konsekwencji w postępowaniu rodzicielskim.

Szkoła	<ul style="list-style-type: none"> pozytywna atmosfera środowiska szkolnego, dobre relacje wśród uczniów oraz między uczniami a nauczycielami; zaangażowanie nauczycieli i wychowawców w sprawy ucznia, reagowanie na jego potrzeby, wspieranie w rozwoju szczególnych uzdolnień oraz pokonywaniu trudności; włączanie uczniów w proces decydowania o sprawach ich dotyczących; sprzyjające bezpieczeństwu zasady i normy szkolne oraz konsekwentne ich przestrzeganie; budowanie przestrzeni do osiągnięcia przez uczniów sukcesów; reagowanie na wszelkie przejawy niewłaściwych zachowań oraz łamania ustalonych zasad porządku, zapobieganie przemocy, dyskryminacji, agresji, bogata oferta zajęć pozalekcyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> niepowodzenia w nauce, brak sukcesów szkolnych; wagary, łamanie zasad porządku szkolnego; agresja słowna i fizyczna wśród rówieśników; wulgarnie, agresywne zachowania wobec nauczycieli; zaniedbania potrzeb edukacyjnych dzieci przez rodziców; brak wsparcia ze strony nauczycieli; niekorzystny klimat społeczny; niski poziom nauczania.
Środowisko rówieśnicze	<ul style="list-style-type: none"> przyjaźń z konstruktywnymi rówieśnikami; ciekawe, konstruktywne formy spędzania czasu wolnego.	<ul style="list-style-type: none"> występowanie w grupie rówieśniczej zachowań ryzykownych: powszechnego spożywania alkoholu czy innych środków psychoaktywnych, przemocy, wulgaryzmów, agresji itp.; brak reakcji ze strony dorosłych na przejawy niewłaściwych zachowań młodzieży; odrzućenie, brak akceptacji ze strony rówieśników.
Środowisko lokalne	<ul style="list-style-type: none"> przyjazne i bezpieczne sąsiedztwo; dostęp do atrakcyjnych i konstruktywnych form spędzania wolnego czasu; dostęp do informacji, komunikacji, instytucji i służb, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa i wspieranie młodych osób oraz ich rodzin w sytuacjach trudnych, kryzysowych.	<ul style="list-style-type: none"> wysoki poziom zagrożenia przestępczością; powszechna dostępność środków psychoaktywnych lub osób dorosłych sięgających po te substancje; ubóstwo, bezrobocie, dezorganizacja życia społecznego; przyzwolenie, brak reakcji na przejawy łamania norm i zasad życia społecznego; negatywne przekazy płynące z popkultury i mediów.

10. Diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka może być dokonywana na podstawie:

- obserwacji;
- wywiadu;
- rozmowy;
- analizy wytworów ucznia;
- ankiety;
- analizy dokumentacji szkolnej;
- wyników lokalnej diagnozy problemów;
- w oparciu o wyniki diagnoz ogólnopolskich – badań ankietowych realizowanych przez wyspecjalizowane placówki badawcze.

11. Postanowienia końcowe:

- Program jest częścią Koncepcji Pracy Szkoły.
- Plany pracy wychowawczej dla poszczególnych klas na dany rok szkolny wynikają z założeń Programu.
- Z treścią Programu zapoznają uczniów i ich rodziców wychowawcy klas.
- Program wchodzi w życie po uchwaleniu przez Radę Rodziców w oparciu o opinię Rady Pedagogicznej i Samorządu Uczniowskiego.
- Zmian w Programie dokonuje Rada Pedagogiczna przy aprobachie Rady Rodziców i Samorządu Uczniowskiego.

- Zmiany muszą być zgodne z prawem oświatowym i Statutem Szkoły.
- Projekt Programu lub jego zmiany przygotowuje powoływany przez Dyrektora Szkoły zespół zadaniowy.
- Do niniejszego Programu mogą być dołączane propozycje scenariuszy zajęć wychowawczych i profilaktycznych wspomagających realizację treści wynikających z niniejszego Programu. Scenariusze opracowane przez nauczycieli stanowią załączniki do programu.
- W ramach realizacji treści wynikających z niniejszego programu dopuszczalne jest korzystanie z innych programów profilaktycznych opracowanych przez różne ośrodki wspomagania szeroko pojętej działalności profilaktycznej.
- Podział treści programowych z propozycją zagadnień tematycznych do realizacji w poszczególnych klasach opracowywany jest w ujęciu tabelarycznym na każdy rok szkolny z uwzględnieniem priorytetów edukacyjnych na dany rok szkolny oraz wniosków z analizy sytuacji wychowawczej w szkole będącej elementem ewaluacji programu. Dokument ten stanowi załącznik do tego Programu.

Pozytywna opinia Rady Pedagogicznej w dniu: 31 sierpnia 2018 r.

Pozytywna opinia Samorządu Uczniowskiego w dniu: 4 września 2018 r.

Program uchwalony przez Radę Rodziców w dniu: 4 września 2018 r.